

INTERVENTIE

dragen als Kyoto (CO₂), CITES (biodiversiteit) en Montreal (ozon) moeten tanden krijgen. De post-Kyoto-onderhandelingen zijn van cruciaal belang voor het klimaat. Op handelsgebied is het van groot belang dat de Doha-onderhandelingen slagen. Een mislukking daarvan zou het multilaterale WTO-handelsstelsel, waaronder bijvoorbeeld het waardevolle geschillenbeslechtingssysteem, verzwakken.

Ik ben het roerend eens met Robert Went dat handel alléén geen panacee is voor duurzame economische ontwikkeling. Maar géén handel en wél protectionisme en de grenzen op slot is ook de oplossing niet. Zonder productie voor de wereldmarkt is ontwikkeling moeilijk van de grond te krijgen. Neem Ethiopië en Zuid-Korea. Beide landen waren vijftig jaar geleden arme agrarische economieën. Sindsdien heeft Zuid-Korea zich stormachtig ontwikkeld, vooral via de export van consumentenproducten. Ethiopië haakt pas sinds kort aan bij de globalisering en maakt naam als bloemenexporteur. Inmiddels is het land de derde buitenlandse toeleverancier op de veilige van Aalsmeer. De economie en werkgelegenheid in dit arme land profiteren hiervan.

Ik hecht veel waarde aan open economische relaties en aan draagvlak hiervoor. Daarom heb ik als staatssecretaris voor buitenlandse handel de SER om advies gevraagd over de betekenis van globalisering en open markten voor onze economie. Hoe kunnen globalisering en duurzame ontwikkeling beter samengaan? Bijzondere aandacht verdient de reikwijdte van de ketenverantwoordelijkheid van ons internationaal opererend bedrijfsleven, dat wil zeggen de medeverantwoordelijkheid van ondernemingen voor de productieomstandigheden bij hun buitenlandse toeleveranciers. Als Nederlandse bedrijven meer energie steken in hun ketenverantwoordelijkheid, zal dat bijdragen aan betere productieomstandigheden elders.

Ik verwacht dat het SER-advies het maatschappelijk debat over de verschillende vraagstukken rond globalisering flink zal stimuleren. En ik ondersteun de oproep van Went aan het adres van de PvdA om actief en open mee te discussiëren.

FRANK HEEMSKERK

Staatssecretaris van Economische Zaken

S&D 76-8 | 2007

Van fouten kun je leren

Ergens op het partijkantoor in Amsterdam moet een stille gang zijn waar de portretten hangen van mensen die voorzitter zijn geweest van een partijcommissie die iets moest melden over de partij zelf. Dus niet van de commissies die een beginselprogramma schreven of de panelen lieten schuiven. Alleen van de commissies die lieten weten wat er fout is gegaan met het een of ander en hoe het beter kan. Daar hangen Jos van Kemenade, Ed van Thijn (in veelvoud), Annie Brouwer, Margreeth de Boer en Roel in 't Veld. Maar ook de minder in het oog lopende commissievoorzitters hebben er een portret: Tineke Netelenbos, Edit Hallensleben, Leen Vleggeert en Hans Anderson. En nu hangt Ruud Vreeman er ook. Misschien moet de nieuw verkozen partijvoorzitter eens een werkconferentie uitschrijven met deze mensen.

Waarom begin ik op deze licht badinerende toon, terwijl ik best tevreden ben over het rapport van de commissie-Vreeman? Omdat ik ervan overtuigd ben dat in alle eerdere commissies ook geprobeerd is om te snappen wat er aan de hand was in de PvdA en hoe het nu zat met de interactie tussen de PvdA en haar omgeving. Om een misverstand te vermijden: er is vaak erg goed naar de adviezen van commissies geluisterd! Wel selectief. Sommige rapporten zijn geheel genegeerd. Het rapport van de commissie-Anderson was broddelwerk en heeft geen gevolg gehad. Het rapport van de commissie-Van Kemenade was analytisch erg goed en is mogelijk wat misbruikt door het aantredende voorzittersduo Rottenberg en Vreeman. In een van de rapporten onder leiding van Van Thijn is afgetekend met het trauma van 1977 — nou ja, het was een eerste stap.

Dus hoe moet het nu met het rapport van Vreeman, het 'bericht aan partijgenoten'? Het is voorzien van tien opdrachten (of eigenlijk bijna dertig, want elke opdracht bestaat uit deelopdrachten). Het goede van het rapport is de achterliggende opvatting dat je van fouten moet leren. Dat een analyse van een gang van zaken niet bedoeld is om 'af te rekenen'. Natuurlijk moet je soms scherpe

INTERVENTIE

conclusies trekken. In het rapport krijgen partijvoorzitter Michiel van Hulten, het partijbureau en — voor wie tussen de regels door leest — ook politiek leider Wouter Bos er ongenadig van langs. Maar net als het rapport van de commissie-De Boer uit 2002 draait alles in de eerste plaats om de vraag: hoe verder?

Op dat punt is het rapport niet af. Want het is natuurlijk niet genoeg om aan zoiets vaags als een politieke partij een stel opdrachten mee te geven. Voor wie is elk van die opdrachten bedoeld? Wat moet er dan gedaan worden, door wie, op welke termijn en met welk resultaat? Wie bewaakt al dat werk? De commissie is inmiddels ontbonden, maar ik vind dat ze nog een aanvulling moet maken, als houvast voor de nieuwe partijvoorzitter en het nieuwe partijbestuur.

Het advies moet dus nog geoperationaliseerd worden. Ik schat dat het zeker een jaar of vijf kost om de PvdA weer op een aanvaardbaar peil te krijgen, in die zin dat de partij weer tegen een stootje kan en haar taken behoorlijk vervult. De zaak staat er op dit moment zo slecht voor, dat de maatstaf voor een behoorlijk functioneren niet gevonden kan worden in een goede verkiezingsuitslag: het noodzakelijke programma tot revitalisering van de PvdA is te omvattend en op sommige onderdelen te ingrijpend om snel succes te kunnen verwachten.

ARIE DE JONG

Gewestelijk voorzitter PvdA Zuid-Holland

6 *Calculeren of excelleren*

Over de zesjescultuur aan onze universiteiten is veel te doen. Studenten zouden liever lui dan moe zijn. Of dat terecht is en of studenten vroeger beter presteerden weet eigenlijk niemand, omdat er nooit onderzoek naar is gedaan. Zelf denk ik dat het waarheidsgehalte van deze claim in de praktijk nogal tegenvalt.

Vroeger kon men 'eeuwig' studeren, veel langer dan nu het geval is. Dat studenten van tegenwoordig zich genoodzaakt zien om calculatief

te presteren is niet zo vreemd als je bedenkt dat zij een keuze moeten maken uit vele tijdrovende activiteiten als werken, uitgaan, sporten, buitenschoolse activiteiten en — inderdaad — studeren. Jonge mensen die op zichzelf gaan wonen zien een wereld voor zich opengaan met veel vrijheden en minder ouderlijke controle. Zeker in de eerste twee studiejaar moet menigeen zijn of haar positie hervinden.

Dat niet iedereen even gemotiveerd is, is op zichzelf geen probleem. Wel is het vervelend voor de studenten die willen excelleren, dat veel moderne werkvormen uitgaan van groepsprestaties, zoals het samen schrijven van werkstukken. Het klassieke 'free-rider probleem' treedt dan op: ongemotiveerde studenten zijn geneigd om minder werk te verrichten dan hun meer gedreven collega's, die hun persoonlijke inzet uiteindelijk gewaardeerd zien met een naar verhouding te laag eindcijfer. Zo wordt het moeilijker om bijvoorbeeld cum laude af te studeren. Een probleem is ook dat er een moeras ontstaat van matige studenten die veel begeleiding vragen. Docenten houden daardoor te weinig tijd over om in de behoeften te voorzien van goede studenten die meer uitdaging zoeken. Dat is spijtig voor die studenten, maar ook voor hun docenten, voor wie het natuurlijk veel interessanter is om leergierige mensen te onderwijzen die kritische vragen stellen over de stof dan ongemotiveerde mensen die vooral willen weten of een deadline verschoven kan worden.

Opleidingen zouden meer tijd en middelen moeten krijgen om aparte 'tracks' te organiseren voor excellente studenten. Dat zou verder moeten gaan dan het doen van een enkel deelonderzoekje onder de vleugels van een post-doc of promovendus. Te denken valt aan extra stages, bijzondere specialisatievakken, wellicht zelfs een volledig gefinancierd bonus-studiejaar. Ook zou er serieus gesproken moeten worden over het inrichten van universiteiten of universitaire opleidingen met een A-status.

Veel sociaal-democraten zullen bij een oproep als deze de wenkbrauwen fronsen. Is hier het gelijkheidsideaal niet in het geding? Iedereen moet gelijke kansen krijgen en de universiteit moet